

RECENZIJJE I PRIKAZI

Gottfried Bitter,
Adolf Exeler i dr.

"OSNOVA VJERE"

Katolički katekizam za vjeronaučnu pouku u školi. Izdao: Njemački katehetski savez, Kösel Verlag, München 1980. Sastavila ekipa nastavnika pedagoga vjeronaučne poduke /Grundriss des Glaubens, Katholischer Katechismus zum Unterrichtswerk, Zielfelder ru, Köselverlag 1980. Herausgegeben von Deutschen Katechetten-Verein, München, Verfasst von: Gottfried Bitter, Adolf Exeler u. andere.../

U nepunoj godini dana predstavljamo našim čitaocima novi katekizam "Osnova vjere", drugi koji je izdan u kratkom vremenu na njemačkom jezičnom području. Naime, u Katehezi 1/1979/4, str. 78-80 prof. Mihael Krämer prikazao je katekizam "Pouka vjere" od A. Bauera

i W. Plögera, koji je tada bio novi i dugo vremena očekivani katekizam. "Osnova vjere" je najnoviji katekizam, koji doista zavrijedi taj epitet jer je u mnogim vidovima nadišao svoga prethodnika. No, o apsolutnoj novosti ne može se govoriti, jer svaki katekizam daje orijentaciju u vjeri na ovakav ili onakav način.

Katekizam "Osnova vjere" sastavila je ekipa pedagoga nastavnika vjeronauka prema općem njemačkom planu za srednje škole "Zielfelder ru". Ekipa sastavljača veoma je brojna. Ona obuhvaća devet sastavljača, tri suradnika i 26 članova savjetnika stručnjaka. Timski rad, koji je uvijek zahtjevan i složen, ovdje je donio veoma vrijedne rezultate: katekizam od 263 stranice, koji bi poželjela imati svaka Crkva. Doprinosi sastavljača i suradnika ugrađeni su u jednu cjelinu tako da tvore djelo kao da ga je sastavljao jedan autor.

U naslovu katekizma "Osnova vjere" otkriva se razlog

njegova sastavljanja i njegova namjena. Naime, "osnova" označava plan ili nacrt. Autori žele istaći da ovaj katekizam donosi osnovu ili plan našeg vjerovanja. Oni su se uživjeli u mentalitet suvremenog kršćanina, koji se jednostavno ne snalazi u svojoj vjeri, zamišlja je kao "građevinu s veoma mnogo soba, katova, stubišta, tj. s mnogo tvrdnji, zapovijedi, propisa, uputa i sl. U tom spletu mnoštva on se gubi i ne zamijećuje ono što je u svemu tome glavno a što sporedno, što treba slijediti i u čemu se ne gubiti. Muka je to kršćanina mladog i odraslog, ali još veća je muka onoga koji je u traženju smisla života i zainteresiran pronaći ga u kršćanstvu. Stoga autori žele u ovom katekizmu izložiti osnovu ili plan naše vjere, koji će biti najprije orijentacija. Ali dok se čitalac orijentira, on je živo zainteresiran, zadržava se i odlučuje da to može biti i njegov plan života. Dakle, nije značajno

samo upoznavanje već i odlučivanje, tj. prijelaz praga ravnodušnosti i oklijevanja. Što je zapravo ovdje plan ili osnova?

Osnovu ili plan sačinjavaju četiri glavna dijela, koja se međusobno isprepliću a to su: sadržaji molitve Očenaš, apostolsko vjerovanje, Crkva i sakramenti te zapovjed ljubavi. Autori obrazlažu taj plan kršćanskim egzistencijalnim stavom: Molitvom "Očenaša" kršćani Boga zazivaju Ocem, sažetak svoje vjere iznose sebi i drugima u apostolskom vjerovanju, kršćani žive svoj kršćanski poziv u zajednici Crkve po znakovima spasenja ili sakramentima, kršćani traže volju Božju i ostvaruju je u ispunjavanju zapovijedi ljubavi, u kojoj su sve ostale zapovijedi sadržane.

Ovako izloženi plan vjere trebao bi kršćanina orijentirati u njoj na ono bitno. A to bi se moglo sažeti u sintagmi vjera i život. Te dvije dimenzije trebaju se egzistencijalno otkrivati jedno drugoj i objašnjavati jedna drugu. "Osnova vjere" ima prema tome dvojaku namjenu: da orijentira početnike i uvede ih u život, i drugo, da orijentira odrasle i njih odkloni od cjepidlačenja ili neuviđanja glavnog, što obično odvodi u skrupuloznost ili u ravnodušnost. Traži se životni stav: usuditi se vjerovati!

Ova dvojaka namjena katekizma ostvarena je u dva izdanja jednog te istog katekizma. Jedno izdanje namijenjeno je srednjoj školi, u kojoj već postoje prema njemačkom školskom planu iz vjeronauka "Zielfelder ru" za svaki razred određeni udžbenik, problematski

postavljen, a ovaj bi katekizam imao sve objediniti u jednu cjelinu po tematskim jedinicama. Drugo izdanje, uz određene prilagodbe, namijenjeno je odraslima i svima koji su zainteresirani za katoličku vjeru.

Zamišljena osnova ili plan vjere izložena je u katekizmu veoma pregledno, ali i to valja naučiti "čitati". Prema spomenutim temama katekizam se dijeli u četiri dijela, koji se raščlanjuje u 39 poglavlja. U svakom poglavlju ima nekoliko nastavnih jedinica. U njima se uočavaju tri sloja: tekst u kojem se izlaže sadržaj, tekst koji treba zapamtiti /a to su sažeti citati iz Svetog pisma, liturgijske pjesme ili molitve/ te tumač pojmova. Ti su slojevi također grafički veoma dobro razlikovani veličinom i tipom slova.

Na primjer, u 10. poglavlju u nastavnoj jedinici lo.4 /str. 61/ "Vjerujem u Boga" iznosi se sadržaj čina vjere koji se potkrepljuje citatom Mk 9,22-24, a zatim se tumače pojmovi: sumnja, praznovjerje, magija, i vjerske istine. Svakom poglavlju prethodi uvod, u kojem se iznosi smisao teme i koja je njezina povezanost sa životom. Po svojoj unutrašnjoj povezanosti knjiga čini jednu cjelinu. Teme poglavlja i nastavnih jedinica međusobno se isprepliću i upućuju jedni na druge tako da se iz postojeće četiri glavne teme može stvoriti niz problematskih tema. To je svakako pogodno za školske udžbenike koji su problematski sastavljeni prema planu "Zielfelder ru" 5/6, 7/8A i B, 9A i 9/10B. U katekizmu "Osnova vjere"

priručniku za škole na rubovima su istaknuti "slike citati" /fotografije, plakati, karikature, karte.../ koji upućuju na izloženu temu u školskom udžbeniku.

U katekizam uvodi zasebno poglavlje, koje prethodi četiri teme, pod naslovom: Tko je kršćanin? U tom poglavlju očituje se metoda po kojoj je raden cijeli katekizam, a to je mogli bismo reći problematična egzistencijalna metoda. Kršćanina se ne može definirati nekim apstraktnim pojmovima već to je prije put kojim se ide. Na taj se put ne upušta vlastitim snagama već Kristovim pozivom koji nas vodi. I značajno je za taj put da se uvijek ne ide ravno već se nekad i luta, griješi... Kršćanin osjeća potrebu praštanja, koje nalazi u ljubavi Božjoj i u svojim suputnicima u zajednici Crkvi. Dakle, polazi se od života, i to od nekog određenog problema.

Po svome egzistencijalnom pristupu i sveobuhvatnom izlaganju religioznih i aktualnih ljudskih pitanja ovaj katekizam podsjeća nas na poznati Holandski katekizam. No manjkavosti su njegove izbjegnute. U njemu se iznosi cjelovita nauka katoličke Crkve. Posebno ističem ovaj "katolički", jer se spominje u podnaslovu katekizma i u samom tekstu nekoliko puta. No tim nazivom nikako se ne zatvara pred ekumenskim zahtjevima, koji su veoma aktualni u Njemačkoj. Katekizam vrednuje sve doprinose ostalim kršćanskim zajednicama time što o njima iscrpno piše, otvoreno i sa simpatijom, ali isto je tako otvoren i prema velikim svjetskim reli-

gijama: muslimanstvu, budizmu, hinduizmu i dr. Svoju pažnju skreće i na ateizam, marksizam, komunizam, socijalizam i druge humanističke pokrete.

Za ekumenski susret posebno je važno što se katekizam izgrađuje na Bibliji. Nisu samo istaknuti biblijski citati već su teme biblijske teologije osnova njegovu egzistencijalnom pristupu. S druge strane, nisu nigdje vidljivo istaknuti citati učiteljstva Crkve i koncila, iako su i oni razmjerno utkani u tekst.

Treća vrijedna značajka

ovog katekizma jest u tome što je kateheza usko povezana s liturgijom. Posebno se izlaže značenje liturgijske godine, liturgijskih slavlja a uz to se na vidljivim mjestima donose liturgijske pjesme i molitve ili se upućuje na njih a nalaze se u zajedničkom liturgijskom molitveniku za njemačkog vjernika "Gotteslob". Spomenimo da se na kraju katekizma nalaze četiri iscrpna kazala: stvarno kazalo, kazalo biblijskih citata, kazalo za liturgijske tekstove iz pjesmarice "Gotteslob" te kazalo imena koja su određeni pokazatelj sistematskog

rada i metode a također izvrsno pomagalo čitatelju.

Zaključimo, ovaj je katekizam timsko djelo vrsnih stručnjaka koji su izložili plan ili osnovu katoličke vjere u jednom egzistencijalnom, antropološkom pristupu. Osnova takvom pristupu jest Biblija i liturgija. Katekizam iznosi plan katoličke vjere suvremenom čovjeku koji se želi orijentirati i ujedno odlučiti prema tom planu vrednovati svijet i prema njemu živjeti.

P. Crnjac